

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**Vergoedingen in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht:
bespreking van het proefschrift van mr. drs. J.H. Lieber**
Weijers, H.J.

Citation

Weijers, H. J. (2024). Vergoedingen in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht: bespreking van het proefschrift van mr. drs. J.H. Lieber. *Tijdschrift Relatierecht En Praktijk*, 2024(5), 30-37. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4172273>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4172273>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

416. Vergoedingen in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht

Bespreking van het proefschrift van mr. drs. J.H. Lieber

MR. H.J. WEIJERS

Op 22 januari 2024 promoveerde Jan Hein Lieber in Groningen op zijn dissertatie getiteld *Vergoedingen in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht*.¹ Het onderwerp vormt een ingewikkeld onderdeel van het huwelijksvermogensrecht en – in bredere zin – het relatievermogensrecht. De thematiek is ook zeer actueel. Dit blijkt duidelijk uit de grote hoeveelheid literatuur die over de vergoedingsrechtenproblematiek is verschenen. Ook worden er wekelijks meerdere rechterlijke uitspraken gepubliceerd waarin onder meer geschillen inzake vergoedingskwesties centraal staan. Mede door de in 2018 ingevoerde beperkte gemeenschap van goederen (art. 1:94 BW) als nieuw wettelijk basisstelsel voor sindsdien in het huwelijk tredende personen, zal dat aantal de komende tijd ook zeker niet afnemen. In deze boekbespreking van Liebers proefschrift kan vanzelfsprekend niet aan elk aspect aandacht worden besteed. Om die reden zullen – naast een globaal overzicht van de inhoud – slechts enkele onderdelen van de dissertatie nader de revue passeren.

1. Inleiding en overzicht

In een kleine 400 pagina's bespreekt Lieber allerlei civielrechtelijke aspecten van vergoedingen en vergoedingsrechten in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht. Na een ongenummerde inleiding opent het boek met een beknopt overzicht van de geschiedenis van vergoedingen in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht (hoofdstuk 1).² Hoofdstuk 2 gaat met name in op de vraag of vergoedingen verbintenissen zijn in de zin van art. 6:1 BW. Daarnaast komt aldaar onder meer de ingewikkelde vraag aan de orde wie bij de vergoedingsrechten van art. 1:95 en 1:96 BW aan te merken is als schuldeiser respectievelijk schuldenaar.³ Vervolgens komt het recht inzake de omgang met vermogensverschuivingen in *het algemene vermogensrecht*

ter sprake, zoals het verbintenisrechtelijke leerstuk van de ongerechtvaardigde verrijking op grond van art. 6:212 BW (hoofdstuk 3). Vanaf hoofdstuk 4 wordt ingezoomd op vermogensverschuivingen tussen echtgenoten.⁴ In hoofdstuk 5 worden diverse situaties – onderverdeeld in een zevental categorieën – behandeld die in de rechtspraak inzake vergoedingsrechtvraagstukken naar voren blijken te komen. Lieber heeft zich daarbij hoofdzakelijk beperkt tot uitspraken van de Hoge Raad die vanaf 1987 zijn geweest.⁵ In de hoofdstukken 6 en 7 staat achtereenvolgens de parlementaire geschiedenis van art. 1:87 BW en een uitvoerige analyse van de in art. 1:87 BW opgenomen leden centraal.⁶ Daarna worden art. 1:95 en 1:96 BW behandeld en komen enkele bijzondere onderwerpen langs, zoals de uitsluitingsclausule, het leerstuk van de verknochtheid en de zaaksvervangingsregeling (hoofdstuk 8). In hoofdstuk 9 komen nog

1 J.H. Lieber, *Vergoedingen in het Nederlandse huwelijksvermogensrecht (Recht en Praktijk nr. PFR9)* (diss. Groningen), Deventer: Wolters Kluwer 2024 (hierna: Lieber 2024).

2 Naast de historische ontwikkeling wordt in par. 5 van hfdst. 1 tevens kort stilgestaan bij de Europese 'Principles of European Family Law Regarding Property Relations Between Spouses'. Dit betreffen niet-bindende richtlijnen die in 2013 zijn opgesteld door de Commission on European Family Law (CEFL).

3 Zie bijvoorbeeld art. 1:96 lid 5 BW. Een echtgenoot – de schuldenaar – kan door deze bepaling gehouden zijn tot vergoeding aan de huwelijksgemeenschap. Een huwelijksgemeenschap is zelf echter geen rechtspersoon of rechtssubject. Zie W.D. Kolkman & F.R. Salomons, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 1. Personen- en familierecht. Deel II. Huwelijk, geregistreerd partnerschap en ongehuwd samenleven*, Deventer: Wolters Kluwer 2023/266, met nadere verwijzingen. Wie is dan de schuldeiser?

4 Krachtens de schakelbepaling van art. 1:80b BW zijn de bepalingen uit het huwelijksvermogensrecht van overeenkomstige toepassing op geregistreerd partners. In deze boekbespreking wordt onder de begrip echtgenoot of echtgenoten dan ook mede verstaan geregistreerd partner(s).

5 Lieber 2024, p. 95-96. Deze keuze sluit aan bij het in dat jaar door de Hoge Raad gewezen belangrijke arrest van 12 juni 1987, ECLI:NL:HR:1987:AC2558, NJ 1988/150, m.nt. Luijten (*Kriek/Smit*). Zie daarover onder meer H.J. Weijers, 'Hoera! Eén decennium artikel 1:87 BW', *REP* 2022/632 (afl. 7), p. 51-52, en Lieber 2024, p. 98-101.

6 In hoofdstuk 5 wordt daarbij handig gebruikgemaakt van een overzichtelijke bijlage in de vorm van een schema waarin de wijzigingen die in de loop van de parlementaire wetsbehandeling ten aanzien van onder meer art. 1:87 BW hebben plaatsgevonden naast elkaar en in chronologische volgorde worden weergegeven. Zie Lieber 2024, p. 205-213.

drie aspecten die met vergoedingsrechten te maken hebben ter sprake, te weten de opeisbaarheid van vergoedingsrechten, de eventueel verschuldigde rente terzake vergoedingsrechten en de verjaring van rechtsvorderingen van vergoedingsrechten. Het proefschrift sluit af met de bevindingen van het onderzoek en een korte samenvatting in het Nederlands en het Engels (hoofdstuk 10).

In hoofdstuk 5 worden diverse situaties – onderverdeeld in een zevental categorieën – behandeld die in de rechtspraak inzake vergoedingsrechtvraagstukken naar voren blijken te komen

In het vervolg van deze bijdrage zal ik aan een aantal deelonderwerpen uit het proefschrift nader aandacht besteden. Voorafgaand hieraan merk ik op dat het proefschrift in mijn ogen een duidelijke kernboodschap bevat. Met andere woorden: in het gehele onderzoek van Lieber is een duidelijke *rode draad* te ontwaren, te weten dat ongeachtvaardigde vermogensverschuivingen tussen echtgenoten onderling of tussen hen en de huwelijksgemeenschap recht geven op vergoeding (Lieber noemt dat meermaals een *basisregel*). De grondslag daarvoor vormt in de kern de uit art. 1:81 BW voortvloeiende *lotsverbondenheid* tussen de echtgenoten.⁷

2. Onderzoeksvraag en -methode

Het valt op dat in Liebers onderzoek één duidelijke onderzoeksvraag ontbreekt. Dat betekent echter niet dat Lieber ongestructureerd te werk is gegaan. Sterker nog: de civielrechtelijke vergoedingsrechtenproblematiek wordt aan de hand van maar liefst twaalf (!) onderzoeksvragen onderzocht.⁸ De in paragraaf 1 reeds geschetste opbouw van het boek sluit aan bij de behandeling van deze onderzoeksvragen. In zijn proefschrift maakt Lieber ter beantwoording van de onderzoeksvragen gebruik van de juridisch-dogmatische onderzoeksmethode.⁹ Anders dan in de meeste proefschriften gebruikelijk is, ontbreekt het in het proefschrift grotendeels aan *rechtsvergelijking*. Weliswaar vindt in hoofdstuk 1 een beknopte historische rechtsvergelijking plaats, maar daar blijft het ook bij.¹⁰ Er heeft geen *externe* rechtsvergelijking plaatsgevonden met buitenlandse rechtsstelsels en ook geen *interne* rechtsvergelijking met – bijvoorbeeld en mijns inziens voor de hand liggend – het

relevante belastingrecht.¹¹ Uiteraard kan en hoeft niet alles in een onderzoek behandeld te worden. Dat behoeft echter wel toelichting. Lieber schrijft daarover het volgende:

‘Vergoedingen lenen zich overigens goed voor rechtsvergelijking, omdat ze in veel huwelijksvermogensstelsels voorkomen. Een breder opgezette rechtsvergelijking zou het bestek van dit onderzoek echter ver te buiten gaan. Dat is meer iets voor een vervolgonderzoek.’¹² (onderstreping auteur)

Deze toelichting is naar mijn mening wel erg summier, zeker nu de thematiek zich volgens de auteur zelf goed leent voor rechtsvergelijking. Bovendien gaat Lieber niet in op het niet-behandelen van het relevante fiscale recht. Een nadere motivering zou hier mijns inziens wenselijk zijn geweest. Voorts blijft – zoals de titel van het boek al doet vermoeden – de behandeling van de vergoedingsrechtenproblematiek bij *informeel samenwoners* grotendeels buiten beschouwing.¹³ Lieber schrijft aan het slot van de inleiding dat de (bijzondere) vergoedingsrechten van art. 1:95a en 1:96a BW en de situatie van faillissement van een van de echtgenoot slechts zijdelings aan bod komen.¹⁴ De focus van het onderzoek ligt daarmee met name op de in art. 1:87, 1:95 en 1:96 BW geregelde grondslag voor het ontstaan van vergoedingsrechten. Terzijde zij opgemerkt dat het voorgaande natuurlijk niets afdoet aan alles wat Lieber wel uitvoerig heeft onderzocht.

Liebers onderzoek is afgesloten op 1 mei 2023.¹⁵ Het feit dat het onderzoek een zo actuele en maatschappelijk relevante problematiek betreft, is in die zin ongunstig dat het onderzoek ten dele snel kan worden achterhaald door nieuwe rechtspraak. Dat is de auteur uiteraard niet aan te rekenen: er moet eens een punt – of niet¹⁶ – gezet worden

7 Lieber 2024, p. 68-69, 92-93 en 368. Deze gedachte komt op vele plaatsen in het boek terug.

8 Lieber 2024, p. XV-XVI. Deze onderzoeksvragen hebben ieder het karakter van een deelvraag.

9 Lieber 2024, p. XVII.

10 Wel maakt Lieber af en toe een rechtsvergelijkende opmerking. Zie bijvoorbeeld Lieber 2024, p. 221 (voetnoot 30 aldaar) over de fiscaliteit.

11 De fiscale behandeling van vergoedingsrechten is ingewikkeld en roept allerlei vragen op (vgl. art. 5e AWR). Zie daarover onder meer D.J. Saija & H.J. Weijers, ‘Enkele civiel- en fiscaalrechtelijke (on)duidelijkheden omtrent vergoedingsrechten in het huwelijksvermogensrecht’, *KWEP* 2023/17 (afl. 4), p. 11-15, met nadere verwijzingen, en M.J.A. van Mourik, L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart (m.m.v. F.M.H. Hoens e.a.), *Handboek Nederlands vermogensrecht bij scheiding Deel B* (Publicaties vanwege het Centrum voor Notarieel Recht), Deventer: Wolters Kluwer 2020, p. 368-370.

12 Lieber 2024, p. XVII.

13 Lieber 2024, p. 357-358. De Hoge Raad heeft hierover in 2019 en 2023 belangrijke arresten gewezen. Zie daarover recent H.J. Weijers, ‘Informeel samenwoners en de grondslag voor vergoedingsrechten. Een zoektocht in het licht van HR 10 mei 2019 en HR 17 november 2023’, *REP* 2024/261, afl. 3, p. 53-60, en J.A.J.A. Luijten, ‘De eenvoudige gemeenschap en vergoedingsrechten’, *EB* 2024/29, p. 79-84. Vgl. ook Lieber 2024, p. 144-147.

14 Lieber 2024, p. XVII-XVIII. In het onderzoek komen de artikelen wel enkele keren kort ter sprake (bijv. Lieber 2024, p. 22-23, 46 en 331-332). Zie over art. 1:95a BW nader J.H. Lieber, ‘Een redelijke vergoeding voor de gemeenschap: een korte verkenning van artikel 1:95a BW’, *FJR* 2016/55 (afl. 10), p. 228-230.

15 Lieber 2024, p. XIX.

16 Lieber 2024, p. 371: ‘Met de beantwoording van de onderzoeksvragen sluit ik dit onderzoek af; ik zet bewust geen punt achter deze laatste zin omdat het juridisch discours geen einde kent en elke bevinding voorlopig is en altijd een brug naar nieuwe bevindingen’ (onderstreping auteur)

om een onderzoek ooit af te kunnen ronden. De lezer dient daarop echter wel bedacht te zijn.¹⁷ Het geldende recht inzake de vergoedingsrechtenproblematiek is immers absoluut geen *rustig bezit*.¹⁸

3. De te bespreken onderwerpen

Zoals hiervoor reeds is opgemerkt, kan niet aan elk aspect van de vergoedingsrechten zoals deze door Lieber zijn behandeld aandacht worden besteed. Bovendien komen er in de dissertatie ook diverse interessante discussies en vraagstukken voor die de materie niet altijd direct in de kern raken, maar wel de moeite waard zijn om te lezen, zoals:

1. Het antwoord op de vraag wie *schuldenaar en schuldeiser* zijn bij de vergoedingsrechten van art. 1:95 en 1:96 BW. Liebers theorie verschilt hier op onderdelen met die van onder meer Breederveld en Van Mourik & Schols.¹⁹
2. Het antwoord op de vraag of echtgenoten *onderling* alle rechtshandelingen kunnen verrichten die willekeurige derden ook kunnen verrichten. Lieber denkt daar anders over dan onder meer Huijgen en Schonewille.²⁰
3. Het antwoord op de vraag of *voorwaardelijke uitsluitingsclausules met goederenrechtelijke werking* mogelijk zijn. Daarover bestaat in de literatuur veel discussie; Lieber meent zelf dat dit mogelijk is.²¹

Deze lijst kan zonder moeite uitgebreid worden en toont de kennis van de auteur op de diverse huwelijksvermogens-

rechtelijke thema's zonder meer aan.²² Nu dit de kern echter niet raakt, ga ik daar niet nader op in. Wat komt dan wel ter sprake? Met enige moeite is het mij gelukt om een beperking aan te brengen in de hierna uit te lichten onderwerpen. In het vervolg van deze boekbespreking zal achtereenvolgens aan de orde komen:

1. de terminologie inzake de vergoedingsrechtenproblematiek (par. 4);
2. de vermengingsproblematiek (par. 5);
3. het probleem van beleggen met voorkennis (par. 6) en
4. de door Lieber voorgestelde herformulering van art. 1:87 BW (par. 7).

De boekbespreking sluit af met een korte conclusie in paragraaf 8.

4. De terminologie inzake de vergoedingsrechtenproblematiek

Bij de bespreking van de vergoedingsrechten in de literatuur, de rechtspraak en het onderwijs wordt veelal gebruik gemaakt van bepaalde begrippen.

Daarbij zij aangetekend dat kennis van de volgens Lieber niet geheel zuivere begrippen wel van belang is en blijft voor het begrijpen van de (oudere) literatuur, rechtspraak en parlementaire geschiedenis

Zo wordt het *vergoedingsrecht* waarbij een echtgenoot een vorderingsrecht heeft jegens de huwelijksgemeenschap op grond van art. 1:95 lid 2 of 1:96 lid 4 BW aangeduid als *reprise*. Daartegenover staat de zogenaamde *récompense* van art. 1:95 lid 1 en 1:96 lid 5 BW. In die gevallen heeft de echtgenoot een *vergoedingsplicht* jegens de huwelijksgemeenschap. Volgens Lieber kan het gebruik van deze termen het beste worden vermeden, aangezien zij verwarrend kunnen werken. Zo is het vergoedingsrecht van art. 1:87 lid 1 BW naamloos en valt deze buiten de boot. Daar komt bij dat de Franse termen *reprise* en *récompense* ten onrechte suggereren dat deze vergoedingen zijn ontleend aan het Franse recht, terwijl dat niet – of in ieder geval niet één-op-één – het geval is.²³

17 Zo kon in het proefschrift geen aandacht meer worden besteed aan recente uitspraken die het onderwerp al dan niet zijdelings raken, zoals HR 29 september 2023, ECLI:NL:HR:2023:1334 (*uitsluitingsclausule ontbreekt bij buitenlandse verkrijging*), HR 17 november 2023, ECLI:NL:HR:2023:1571, NJ 2024/83, m.nt. Verstappen, HR 16 februari 2024, ECLI:NL:HR:2024:239, NJ 2024/111, m.nt. Verstappen (*wijziging huwelijkse voorwaarden naar 90/10-gerechtigheid en fraus legis*) (zie over de onderliggende uitspraak van het hof in deze zaak wel Lieber 2024, p. 37, 63 en 230) en (de conclusie van A-G Lückers van 26 januari 2024, ECLI:NL:PHR:2024:96, voor) HR 15 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:417. De laatst meegenomen uitspraak van de Hoge Raad lijkt die van HR 26 mei 2023, ECLI:NL:HR:2023:773, NJ 2023/179 (*vergoedingsrechtenproblematiek op Aruba*) te zijn.

18 Vrij naar P. Scholten, 'De codificatie-gedachte vóór honderd jaar en thans', in: P. Scholten & E.M. Meijers, *Gedenkschrift Burgerlijk Wetboek 1838-1938*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1938, p. 1.

19 Lieber 2024, p. 32-45. De bedoelde publicaties van de andere genoemde auteurs zijn B. Breederveld, *De aangepaste gemeenschap van goederen in verband met echtscheiding (Recht en Praktijk nr. PFR2)*, Deventer: Kluwer 2011, en M.J.A. van Mourik & F.W.J.M. Schols, *Relatievermogensrecht (Monografieën Privaatrecht nr. 12)*, Deventer: Wolters Kluwer 2021.

20 Lieber 2024, p. 72-75 (en 135). De bedoelde publicaties van de andere genoemde auteurs zijn W.G. Huijgen, 'Een doorkruisingsleer in het (huwelijks)vermogensrecht (I en II, slot)', *WPNR* 1998/6324-6325, p. 527-529 en 545-546, en F. Schonewille, *Partijautonomie in het relatievermogensrecht* (diss. Leiden), Apeldoorn/Antwerpen: Maklu Uitgevers 2012.

21 Lieber 2024, p. 304 (zie de vermelde literatuur in voetnoot 4 aldaar). Zie verder Lieber 304-309.

22 Dat is op zich ook niet verwonderlijk aangezien Lieber reeds veel over het huwelijksvermogensrecht heeft gepubliceerd. Zie bijvoorbeeld het meest recent J.H. Lieber, 'De modernisering van het huwelijksvermogensrecht: hoe nu verder? Over de mogelijkheden die het algemeen vermogensrecht biedt', in: *UCERF-bundel 2022*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2022, p. 87-102, J.H. Lieber, 'De voorhuwelijks schulden in het nieuwe huwelijksvermogensrecht', *FJR* 2019/29 (afl. 6), p. 132-138, en J.H. Lieber, 'Verknochtheid: een vervagende rechtsfiguur?', in: A. Heida e.a. (red.), *EB Klassiek*, Deventer: Wolters Kluwer 2018, p. 51-60.

23 Lieber 2024, p. 48-49.

In het kader van vergoedingsrechten die gebaseerd zijn op de berekenmethode van art. 1:87 lid 2 BW wordt veelal gesproken over de *beleggingsleer*, de *evenredigheidsleer* of de *leer van de economische deelgerechtigdheid*.²⁴ Het vergoedingsrecht zoals dat kan voortvloeien uit het bekende *Kriek/Smit*-arrest van de Hoge Raad uit 1987 wordt veelal aangeduid als een nominaal vergoedingsrecht, waarbij termen worden gebezigd als *nominalisme*, de *nominaliteitsleer* of de *nominaliteitsgedachte*.²⁵ Volgens Lieber geven alle hier genoemde termen reden tot verwarring. Met betrekking tot de beleggingsleer en dergelijke geeft Lieber aan dat deze termen op zich niet onjuist zijn, maar hij de voorkeur geeft aan het gebruik van de term *variabele vergoeding*. Deze dekt volgens hem het beste de lading van wat de wetgever in art. 1:87 BW heeft bedoeld.²⁶ De leer uit het *Kriek/Smit*-arrest strekt volgens Lieber tot teruggave van *een gelijk bedrag* dat is aangewend. Dat heeft niets te maken met het nominaliteitsbeginsel van art. 6:111 BW.²⁷ Dit beginsel speelt pas een rol zodra de omvang van de vergoeding is komen vast te staan en speelt evengoed een rol in het kader van art. 1:87 BW.²⁸ Lieber stelt daarom voor om te spreken over *teruggave van een gelijk bedrag* indien de berekenmethode niet gebaseerd is op art. 1:87 lid 2 BW.

Is het gebruik van de andere begrippen dan problematisch? Lieber schrijft daarover het volgende:

‘Dat is het wel, voor zover het onzuiver gebruik van juridische termen een goed inzicht in de aard van de rechtsfiguur van de vergoeding belemmert. Dat is het niet, zolang men zich maar realiseert dat het begrip ‘nominaal’ hier niets van doen heeft met het nominaliteitsbeginsel van artikel 6:111 BW, maar aanduidt dat de vergoeding gelijk is aan het bedrag dat is verstrekt.’²⁹

Daar kan ik mij in vinden. Daarbij zij wel aangetekend dat kennis van de volgens Lieber niet geheel zuivere begrippen wel van belang is en blijft voor het begrijpen van de (oudere) literatuur, rechtspraak en parlementaire geschiedenis.³⁰ Bovendien gebruikt de wetgever dergelijke begrippen soms zelf ook; zie bijvoorbeeld art. 1:87 lid 3 sub b BW waarin wordt gesproken over ‘het nominale bedrag’ en niet over ‘teruggave van een gelijk bedrag’.

5. De vermengingsproblematiek

In zijn proefschrift besteedt Lieber ook aandacht aan de zogenaamde *vermengingsproblematiek*. Dat laat zich het beste illustreren aan de hand van een voorbeeld. Stel dat zich de volgende situatie voordoet.³¹ Man en vrouw zijn in 1985 met elkaar gehuwd in de algehele gemeenschap van goederen. In de periode 2002-2006 heeft de vrouw een bedrag van totaal € 30.000 ontvangen via schenkingen waarbij aan elke schenking een uitsluitingsclausule verbonden was. Dit geld is daarmee privévermogen van de vrouw geworden op grond van art. 1:94 lid 2 aanhef en sub a BW (oud). De door de vrouw ontvangen bedragen zijn destijds overgeboekt naar de gemeenschappelijke bankrekening. Op die rekening stond ook gemeenschappelijk vermogen. In 2014 is het huwelijk door een echtscheiding ontbonden. Nadat de ontbonden huwelijksgemeenschap is verdeeld, resteerde nog een bedrag van € 30.000 hetgeen bij een advocaat in depot wordt gehouden. Tussen de man en de vrouw is ondertussen een conflict ontstaan over de vraag wie tot dat bedrag gerechtigd is; volgens de vrouw komt het volledige bedrag haar toe, maar volgens de man heeft zowel hij als zijn ex-vrouw recht op de helft (gelet op art. 1:100 lid 1 BW). De relevante rechtsvraag is of er door het storten van privévermogen op een gemeenschappelijke bankrekening een (nominaal) vergoedingsrecht ontstaat ten gunste van de vrouw. Deze situatie is niet in de wet geregeld en in de lagere rechtspraak werd hierover tot de uitspraak van de Hoge Raad in 2019 verschillend gedacht.³²

Volgens het gerechtshof Den Bosch is in de hiervoor genoemde casus door de overboeking van de onder uitsluitingsclausule verkregen gelden naar de gemeenschappelijke bankrekening een situatie van (*oneigenlijke*) *vermenging* ontstaan. Het privévermogen van de vrouw heeft zich immers vermengd met gemeenschapsgeld.³³ In zijn arrest van 5 april 2019 besliste de Hoge Raad dat de gelden inderdaad tot de huwelijksgemeenschap behoren als gevolg van de vermenging. Daarbij zij opgemerkt dat over deze vermenging in cassatie niet is geklaagd en de Hoge Raad aan dit feitelijke oordeel van het hof gebonden was. Als gevolg van deze vermenging ontstond voor de vrouw in beginsel – op grond van het wettelijk stelsel van titel 7 van Boek 1 BW – een nominaal vergoedingsrecht.³⁴ In zijn arrest van 27 januari 2023 oordeelde de Hoge Raad dat de vermenging *als zodanig* niet relevant is en dat het gaat om de vaststaande besteding van de al dan niet vermengde bedragen.³⁵

24 Van het gebruik van deze laatste term ben ik zelf geen voorstander omdat dit verwarring kan oproepen met de figuur van de *economische eigendom* zoals bedoeld in art. 2 lid 2 Wet op belastingen van rechtsverkeer.

25 Lieber 2024, p. 102-103 (met verwijzingen aldaar).

26 Lieber 2024, p. 216-222. Zie reeds J.H. Lieber, ‘De variabele vergoeding van artikel 1:87 BW. Zinnige naamgeving’, *FJR* 2021/19 (afl. 4), p. 81-85.

27 Art. 6:111 BW luidt: ‘Een verbintenis tot betaling van een geldsom moet naar haar nominale bedrag worden voldaan, tenzij uit wet, gewoonte of rechtshandeling anders voortvloeit.’

28 Lieber 2024, p. 102-103.

29 Lieber 2024, p. 103-104.

30 Vgl. bijvoorbeeld Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/179.

31 Deze casus ligt ten grondslag aan HR 5 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:504, *NJ* 2019/225, m.nt. Verstappen.

32 Lieber 2024, p. 157.

33 Hof Den Bosch 7 november 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:4752, r.o. 3.6.4.4 en 3.6.4.7, *RN* 2018/9.

34 HR 5 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:504, r.o. 3.3.2, *NJ* 2019/225, m.nt. Verstappen.

35 HR 27 januari 2023, ECLI:NL:HR:2023:96, r.o. 3.1.4, *NJ* 2023/146, m.nt. Verstappen.

Lieber besteedt in zijn dissertatie veel aandacht aan het hiervoor genoemde arrest van 5 april 2019.³⁶ In dat verband komen diverse vragen aan de orde, zoals de vraag of er inderdaad vermenging van privégeld en gemeenschappelijk geld kan plaatsvinden op een (vaak gezamenlijke) bankrekening en hoe het dan zit met de stelplicht en de bewijslast. Ook bespreekt Lieber de samenloop met de kosten der huishouding van art. 1:84 BW. Het voert te ver om daar nu uitvoerig op in te gaan. Ik wijs er slechts op dat Lieber in dit verband alleen aandacht besteedt aan de stelplicht en de bewijslastverdeling in een situatie zoals aan de orde in HR 5 april 2019 en *niet* aan de situatie zoals aan de orde in HR 27 januari 2023.³⁷ Er bestaat tussen de situaties in deze arresten echter wel degelijk een belangrijk verschil en de bewijslast is in beide casus precies omgekeerd.³⁸ Tot slot zij in dit verband gewezen op de recente dissertatie van Subelack die hieraan uitvoerig aandacht besteedt.³⁹

6. Het probleem van beleggen met voorkennis

Een actuele discussie met betrekking tot het leerstuk van de vergoedingsrechten vormt de toepasselijkheid van de berekenmethode van art. 1:87 lid 2 sub a BW indien een echtgenoot (vele) jaren na de verkrijging van bijvoorbeeld een gemeenschappelijk goed de geldlening ten aanzien van dat goed met privévermogen aflost, terwijl *de waarde van het goed* op het moment van de aflossing flink is gestegen ten opzichte van de verkrijgingswaarde. Ik licht dat toe aan de hand van een recent voorbeeld uit de rechtspraak. In de casus die ten grondslag ligt aan de eindbeschikking van het gerechtshof Amsterdam van 6 februari 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:464, speelde het volgende.⁴⁰ Man en vrouw zijn getrouwd in de algehele gemeenschap van goederen. Zij liggen in echtscheiding en twisten over allerlei punten. In de huwelijksgemeenschap bevindt zich onder meer een woning op Curaçao. De man heeft in 2017 met privévermogen de hypothecaire geldlening afgelost die eertijds door de echtgenoten ter financiering van deze woning is aangegaan. Deze aflossing door de man betreft een bedrag van € 118.416. De woning is in 1999 aangekocht en verkregen voor een bedrag van omgerekend € 136.134. Ten tijde van de investering/aflossing in

2017 was de woning reeds veel meer waard.⁴¹ De huidige waarde van de woning op de peildatum voor de berekening bedraagt € 387.000.⁴²

Er is daardoor als het ware sprake van beleggen of investeren met voorkennis

Volgens *de heersende leer* ten aanzien van art. 1:87 lid 2 sub a BW bedraagt het vergoedingsrecht van de man het aflossingsbedrag/waarde op het moment van aanschaf x de huidige waarde van het goed.⁴³ De berekenmethode van art. 1:87 lid 2 sub b BW is anders en sluit wel aan bij de waarde op het moment van investering of aflossing, maar is blijkens de wetsgeschiedenis niet van toepassing op aflossingen ten aanzien van geldleningen die zijn aangegaan voor *de verkrijging* van het goed. In art. 1:87 lid 2 sub b BW wordt wel gesproken over aflossing, maar deze berekeningsmethode ziet volgens de minister slechts op verbouwings- en verbeteringskosten en niet op het aflossen van bijvoorbeeld een geldlening die is gebruikt ten behoeve van financiering van de verkrijging van het goed.⁴⁴ Toepassing van de sub a-berekenmethode levert in casu een vergoedingsrecht op van $118.416/136.134 \times 387.000 = € 336.631$.⁴⁵

Is dat redelijk? Op het moment van de aflossing weet de man – of kan hij dat in ieder geval weten – dat de woning reeds flink in waarde is gestegen. Er is daardoor als het ware sprake van beleggen of investeren met *voorkennis*. Lieber gebruikt deze term daarvoor niet, maar onderkent het probleem wel. Hij gaat daar echter slechts kort op in. Lieber verwijst in zijn proefschrift in dit verband instemmend naar Labohm die er reeds in 2011 op wees dat een dergelijke uitkomst onwenselijk is.⁴⁶ Volgens Labohm dient de investering gerelateerd te worden aan de waarde van het goed *op het moment van de investering of aflossing*, zodat

36 Lieber 2024, p. 157-166. De uitspraak van 27 januari 2023 komt echter slechts driemaal voor in de voetnoten.

37 Lieber 2024, p. 160.

38 Zie D.J. Saija & H.J. Weijers, 'Enkele civiel- en fiscaalrechtelijke (on)duidelijkheden omtrent vergoedingsrechten in het huwelijkvermogensrecht', *KWEP* 2023/17 (afl. 4), p. 9-11.

39 T.M. Subelack, *De huwelijksgemeenschap en verkrijgingen krachtens erfrechtelijke titel en gift (Recht en Praktijk nr. PFR10)* (diss. Utrecht), Deventer: Wolters Kluwer 2024 (met name p. 539-573). Ook in eerdere bijdragen heeft Subelack voor dit onderwerp aandacht gevraagd. Zie bijvoorbeeld T.M. Subelack, 'Vergoedingsrechten en bankrekening', in: A. Heida e.a. (red.), *EB Klassiek* 2018, Deventer: Wolters Kluwer 2018, p. 71-89.

40 De tussenbeschikking van het hof en ook de beschikking van de rechtbank zijn (nog) niet gepubliceerd op rechtspraak.nl, maar voor zover relevant grotendeels wel kenbaar uit de eindbeschikking van het hof.

41 Hoeveel dat precies is, wordt uit de uitspraak niet duidelijk. Mogelijk diende dit nog te worden uitgezocht na de beschikking van de rechtbank. Zoals hierna zal blijken gebruikte de rechtbank in deze zaak dit (onbekende) bedrag in de door haar gehanteerde berekenmethode.

42 Deze peildatum is in beginsel de datum van de verdeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap.

43 Lieber 2024, p. 222-225. Dit blijkt immers duidelijk uit de door de minister destijds gegeven voorbeelden in de wetsgeschiedenis. Zie onder meer *Kamerstukken I* 2008/09, 28867, nr. C, p. 15-16.

44 Dit is sinds 2021 in de Arubaanse wetgeving ook expliciet opgenomen in art. 1:87 BW. De Arubaanse wetgever beoogde naar eigen zeggen de wettekst in lijn te brengen met de achterliggende bedoeling daarvan. Zie voor de aldaar geldende wettekst, de MvT en het ontstaan daarvan Lieber 2024, p. 201-203, met verwijzing naar de Arubaanse bronnen.

45 De restwaarde van de woning bedraagt in casu dan € 387.000 - € 336.631 = € 50.369. Op basis van art. 1:100 lid 1 BW komt ieder van de echtgenoten daarvan in beginsel de helft toe, te weten € 50.369/2 = € 25.184,50.

46 Lieber 2024, p. 242, met verwijzing naar A.N. Labohm, 'Aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen. De gevolgen voor de dagelijkse rechtspraktijk', *Tijdschrift voor de rechterlijke macht* 2011/9-10, p. 322-326 en 348-353 (volgens mij met name gelet op het voorbeeld op p. 349-350). Labohm noemt dit *de economische benadering* van het vraagstuk. Zie ook Lieber 2024, p. 252.

de uitkomst van de berekening van het vergoedingsrecht een redelijker resultaat oplevert. Zowel Lieber als Labohm plaatsen een dergelijke situatie daarom liever onder het toepassingsbereik van art. 1:87 lid 2 sub b BW (en niet sub a). Ook Van Es heeft recent op het in deze paragraaf centraal staande probleem gewezen. Hij betoogt onder meer eveneens dat de rechter de parlementaire geschiedenis terzijde zou kunnen schuiven en de berekenmethode van art. 1:87 lid 2 sub b BW kan toepassen.⁴⁷

Ik kan mij daarin ook vinden, maar merk daarbij wel op dat toepassing van de berekenmethode van sub b zoals deze uit de wetgeschiedenis volgt eveneens een ongewenst resultaat zou opleveren. De berekenmethode voor sub b is – blijkens de wetgeschiedenis – immers het investerings- of aflossingsbedrag/(waarde van het goed op dat moment + het investerings- of aflossingsbedrag) x de waarde van het goed op de peildatum (veelal aan het einde van het huwelijk).⁴⁸ Dat is in het kader van de *verbouwings- of verbeteringskosten* zoals die voorkomen in de voorbeelden die de minister geeft ook niet vreemd; daardoor neemt de waarde van het goed op dat moment immers vrijwel altijd toe. Bij het aflossen van een ter verkrijging van het goed aangegane geldlening is dat echter niet het geval.⁴⁹ Indien die situatie wel onder de reikwijdte van sub b zou worden geplaatst, zou de berekenmethode van sub b – die ook uit de letterlijke tekst van de wet volgt – dan ook als volgt dienen te luiden: het aflossingsbedrag/waarde van het goed op dat moment x de waarde van het goed op de peildatum. Dat komt dan neer op dezelfde berekenmethode als bij sub a, met het belangrijke verschil dat de in de noemer van de breuk genoemde waarde een andere peildatum heeft, namelijk de waarde op het moment van de aflossing in plaats van de historische verkrijgingswaarde.⁵⁰ Voorts zou de wetgever er ook voor kunnen kiezen om de wetttekst van art. 1:87 lid 2 BW op dit punt aan te passen door een onderscheid te maken tussen de verschillende vormen van aflossing. Het probleem is

dan ook opgelost, maar het ziet er niet naar uit dat hiertoe spoedig zal worden overgegaan. Met het voorgaande in het achterhoofd is het dan ook met name afwachten tot een rechter deze *alternatieve berekenmethode* volgt.

In de mij bekende gepubliceerde rechtspraak wordt deze alternatieve route nog niet veelvuldig gebruikt. Zo volgde bijvoorbeeld de rechtbank Noord-Holland in 2022 nog de art. 1:87 lid 2 sub a BW-route in een situatie zoals hier aan de orde.⁵¹ De rechtbank Amsterdam week eind 2022 echter wel af van de parlementaire geschiedenis in de aan het begin van deze paragraaf besproken casus. Deze uitspraak is niet gepubliceerd, maar in r.o. 4.5.2 van de beschikking van het hof lezen we het volgende:

*'De rechtbank heeft overwogen dat voor de berekening van het vergoedingsrecht de woning dient te worden getaxeerd per november 2017 en de hoogte van het vergoedingsrecht moet worden berekend aan de hand van de formule: € 118.416 (investering)/waarde woning in 2017 x € 387.000 (huidige waarde woning).'*⁵² (onderstreping auteur)

De rechtbank deelde de investering niet door de waarde van de woning op het moment van de verkrijging in 1999, maar door de waarde van de woning *op het moment van aflossing* in 2017. Deze zienswijze zal Van Es, Labohm en Lieber aanspreken en is ook mijns inziens de meest rechtvaardige. Het gerechtshof Amsterdam heeft daar echter een streep door gezet. Dit lijkt helaas deels te maken te hebben met de wijze van procederen in hoger beroep, want uit r.o. 4.5.5 van de beschikking van het hof blijkt dat – anders dan bij de rechtbank – niet langer tussen partijen in geschil is dat voor de berekening van het vergoedingsrecht niet aangesloten moet worden bij art. 1:87 lid 2 sub b BW, maar bij art. 1:87 lid 2 sub a BW.⁵³ Wel onderzoekt het hof vervolgens of er redenen zijn waardoor de man dit vergoedingsrecht niet geldend zou kunnen maken. In hoger beroep heeft de vrouw onder meer gesteld dat de man op grond van de *redelijkheid en billijkheid* geen vergoeding toekomt. Nu deze stelling volgens het hof onvoldoende is onderbouwd, wordt het vergoedingsrecht van de man vastgesteld op het door hem verzochte bedrag van € 336.631.⁵⁴ Op dit punt is het daarom afwachten of de Hoge Raad (indien er cassatieberoep wordt ingesteld), andere rechters in soortgelijke zaken of de wetgever de komende tijd zal ingrijpen. Op de lange termijn lijkt dat onvermijdelijk.

7. De door Lieber voorgestelde herformulering van art. 1:87 BW

Tot slot vraagt de door Lieber in zijn dissertatie voorgestelde *herformulering* van art. 1:87 BW de aandacht. Mede

47 Zie P.C. van Es, 'Huwelijksvermogensrechtelijk beleggen met voorkennis', in: W. Burgerhart e.a. (red.), *Met grootse passen door het recht (Ars Notariatus nr. 183)*, Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 57. Van Es wijst er ook op dat de wetgever de beleggingsleer eventueel zou kunnen beperken tot de berekening van vergoedingsrechten ten aanzien van bedragen die direct bij de verkrijging en dergelijke van het goed worden voldaan. Voor aflossingen geldt dan dat deze in beginsel recht geven op teruggave van een gelijk bedrag, tenzij partijen anders afspreken.

48 Lieber 2024, p. 224-225, met verwijzingen naar de voorbeelden uit de parlementaire geschiedenis.

49 In zoverre zetten de voorbeelden ons dan ook op het verkeerde been wat betreft de berekenmethode van sub b. Dat is echter verklaarbaar doordat – zoals in de hoofdttekst reeds is opgemerkt – volgens de minister vergoedingsrechten terzake van aflossingen van geldleningen die zijn aangegaan voor de financiering van de verkrijging van het goed dienen te worden berekend via sub a.

50 Bij *periodieke aflossingen* kan dit wel bewijsproblemen opleveren. In dat geval dient immers steeds de waarde op het moment van elke aflossing te worden berekend. Dat is achteraf niet eenvoudig te reconstrueren. De schattingsbepaling van art. 1:87 lid 5 BW kan in dergelijke situaties uitkomst bieden als partijen er zelf niet uitkomen. Aldus ook P.C. van Es, 'Huwelijksvermogensrechtelijk beleggen met voorkennis', in: W. Burgerhart e.a. (red.), *Met grootse passen door het recht (Ars Notariatus nr. 183)*, Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 57.

51 Rb. Noord-Holland 12 april 2022, ECLI:NL:RBNHO:2022:3203, r.o. 2.10.28.

52 Hof Amsterdam 6 februari 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:464, r.o. 4.5.2.

53 Hof Amsterdam 6 februari 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:464, r.o. 4.5.5.

54 Hof Amsterdam 6 februari 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:464, r.o. 4.5.6.

gelet op het hierboven in paragraaf 6 besproken probleem stelt Lieber in hoofdstuk 7 van zijn proefschrift voor om de tekst van art. 1:87 BW flink aan te passen. Het huidige art. 1:87 BW bestaat uit vijf leden die deels moeilijk leesbaar en slechts met kennisneming van de parlementaire geschiedenis begrijpelijk zijn. Bovendien is Lieber – voornamelijk op basis van zijn onderzoek naar de rechtspraak – van mening dat er in Nederland een *basisregel* geldt die op alle vermogensverschuivingen in het huwelijksvermogensrecht van toepassing dient te zijn, te weten dat iedere ongerechtvaardigde vermogensverschuiving in beginsel recht geeft op vergoeding.⁵⁵ Op dit moment heeft de wetgever slechts diverse *concrete situaties* van vermogensverschuivingen geregeld in art. 1:87 lid 1, 1:95 en 1:96 BW. Lieber is daarover kritisch en schrijft:

‘Artikel 1:87 BW regelt slechts een beperkt aantal aspecten van een beperkt aantal vergoedingen. Dat is naar mijn smaak te concreet voor een regeling in een wetboek (een codificatie). Dat is ook te weinig ambitieus voor een wet(book)gever/codificator die een algemene en flexibele regeling zou moeten maken die met de tijd mee kan en waarmee de rechter en de rechtspraak goed uit de voeten kunnen.’⁵⁶

Lieber stelt dan ook voor om art. 1:87 BW als volgt te herformuleren:

‘Artikel 87

1. Bij een vermogensverschuiving tussen de echtgenoten onderling of tussen een van hen en een tussen hen bestaande huwelijksgemeenschap ontstaat een recht op vergoeding, tenzij voor die vermogensverschuiving een rechtvaardiging bestaat.
2. De omvang van de vergoeding is gelijk aan de bijdrage uit het ene vermogen in het andere, tenzij de echtgenoten anders overeenkomen.
3. Betreft het een bijdrage in de verkrijging, verbetering of instandhouding van een goed van dat andere vermogen dan is in afwijking van lid 2 de omvang van de vergoeding een deel van de waarde van dat goed op het tijdstip van betaling van de vergoeding naar evenredigheid van de bijdrage uit [het] ene vermogen en het totaal van de bijdragen uit beide vermogens, tenzij de echtgenoten anders overeenkomen.’⁵⁷

Door deze herformulering wordt het *toepassingsbereik* van lid 1 aanzienlijk vergroot. Als gevolg daarvan kunnen de regelingen in art. 1:95 en 1:96 BW volgens Lieber – voor zover zij zien op vergoedingsrechten – dan ook vervallen. Anders dan de letterlijke tekst van lid 2 van het door Lieber voorgestelde artikel doet vermoeden (‘gelijk aan de bijdrage’), betoogt Lieber *niet* de terugkeer naar de leer uit

het *Kriek/Smit*-arrest (de ‘teruggave van een gelijk bedrag’). Ook in het voorgestelde artikel blijft de variabele vergoeding (of beleggingsleer) zoals deze nu wordt gehanteerd, gehandhaafd.

Het huidige art. 1:87 BW bestaat uit vijf leden die deels moeilijk leesbaar en slechts met kennisneming van de parlementaire geschiedenis begrijpelijk zijn

Het blijft enigszins onduidelijk waarom Lieber voor deze bewoordingen kiest. Hij gebruikt deze bewoordingen mijns inziens vooral gelet op het feit dat ‘de bijdrage’ die wordt geleverd door de ene echtgenoot niet altijd *direct* te koppelen is aan de waardemutatie van het onderliggende goed. Dit speelt voornamelijk bij investeringen in aandelen in een rechtspersoon, maar is daartoe uiteraard niet beperkt.⁵⁸ De waarde van de onderneming die de rechtspersoon drijft kan immers ook worden verhoogd door bijvoorbeeld arbeidsinspanningen. Een voorbeeld ter illustratie. A en B zijn gehuwd in koude uitsluiting.⁵⁹ A heeft een privéonderneming (een eenmanszaak) die hij inbrengt in een BV. De aandelen worden uitgegeven aan A, maar volgestort met privégeld van B. Op dat moment zijn de aandelen € 10.000 waard. Na tien jaar zijn de aandelen € 1.000.000 waard. Deze waardeverhoging is wellicht grotendeels toe te rekenen aan A's arbeidsinspanningen en daarmee probeert Lieber met de formulering van lid 2 van zijn voorstel rekening te houden.⁶⁰ Het is immers niet eerlijk om alle ‘winst’ aan B's bijdrage in het verstrekken van startkapitaal toe te rekenen.

Door het voorgestelde lid 3 in Liebers voorstel worden problemen zoals in paragraaf 6 beschreven voorkomen. Dat is mooi en toe te juichen, al kan de formulering wellicht scherper nu de gebezigde bewoordingen in de zinsnede in het derde lid niet eenvoudig te doorgronden zijn. Zie tot slot ook de nadere uitleg die Lieber bij zijn voorstel zelf geeft op p. 301-302. Aan de hierboven door mij gemaakte opmerking ten aanzien van de formulering van lid 2 van zijn voorstel besteedt Lieber geen aandacht.

Over Liebers voorstel kan men veel zeggen. Ik betwijfel of het een verbetering zou opleveren, onder meer gelet op de hierboven reeds genoemde formulering van het tweede lid. Daar komt bij dat een aantal onderdelen uit

55 Lieber 2024, p. 300-301. Dit is in de eerdere hoofdstukken ook meermaals aan bod gekomen.

56 Lieber 2024, p. 300.

57 Lieber 2024, p. 301. De toevoeging van het woordje ‘het’ in lid 3 is door mij aangebracht.

58 Lieber 2024, p. 256-258.

59 Zie over de wenselijkheid van de koude uitsluiting en de rechtsgevolgen daarvan uitvoerig A.G.F.M. Flos, *Huwelijkse voorwaarden met gescheiden vermogens. Koude uitsluiting in het licht van de dynamische en affectieve relatie van echtgenoten* (diss. Amsterdam VU), Den Haag: Boom juridisch 2023.

60 Dit komt niet heel duidelijk naar voren bij het geformuleerde voorstel van Liebers nieuwe artikel 1:87 BW, maar blijkt volgens mij uit hetgeen vooraf is gegaan aan het voorstel in hoofdstuk 7 van Liebers proefschrift. Zie ook Lieber 2024, p. 301 waar wel expliciet blijkt dat Lieber de variabele vergoeding inpast in zijn voorstel.

het huidige art. 1:87 BW in het voorstel komt te *verval-
len*, zoals bijvoorbeeld het huidige art. 1:87 lid 5 BW. Daar
staat: ‘*Kan de vergoeding overeenkomstig het eerste tot en
met het vierde lid niet nauwkeurig worden vastgesteld, dan
wordt zij geschat.*’ Het is niet geheel duidelijk of Lieber van
mening is dat de rechter dat alsnog kan doen. Daar lijkt
het gelukkig wel op.⁶¹ Het lijkt mij dan ook niet verstandig
om een dergelijke regel als het ware te ‘verstoppen’, zeker
nu deze voor de praktijk geregeld van groot belang is.⁶²
Dat werkt immers eventuele onduidelijkheid hierover in de
hand. De discussie hierover is in ieder geval nog niet afge-
rond en Liebers voorstel geeft daartoe een mooie aanzet.

8. Conclusie

Het is tijd om de balans op te maken. De dissertatie van
Lieber is wat mij betreft een *must read* voor de geïnter-
esseerde die zich nader wil verdiepen in de vergoedings-
rechtenproblematiek. Hetzelfde geldt voor de jurist die
beroepsmatig te maken heeft met vergoedingsrechten,
zoals advocaten, notarissen en rechters, bij de afwikkeling

van ontbonden huwelijksgemeenschappen.⁶³ Dankzij het
veelvuldig gebruik van – vrijwel steeds cijfermatig onder-
bouwde – voorbeelden, wordt de soms lastige materie
concreet en door Lieber aan de lezer duidelijk gemaakt.⁶⁴
Het is een boeiend proefschrift dat aanzet tot verdere
gedachtevorming. Ten aanzien van dit onderdeel van het
relatievermogensrecht is nog genoeg werk te verzetten,
zoals een empirische analyse van de lagere rechtspraak op
dit terrein en een rechtsvergelijkende analyse met betrek-
king tot het recht op dit punt in andere (Europese) landen.⁶⁵
Het proefschrift is tot slot vlot en prettig leesbaar geschre-
ven en biedt bovendien een uitgebreid overzicht van de
meeste vraagstukken die met name rondom de toepassing
van art. 1:87, 1:95 en 1:96 BW in de praktijk een rol spelen.
Kortom: van harte aanbevolen!

Dit artikel is afgesloten op 16 mei 2024.

Over de auteur

Mr. H.J. (Rick) Weijers

PhD-fellow Notarieel Recht Universiteit Leiden.

⁶¹ Lieber 2024, p. 288-289.

⁶² Zie onder meer Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/197 en A.J.M. Nuy-
tinck, *Personen- en familierecht, relatievermogensrecht en erfrecht* (Studie-
reeks Burgerlijk Recht, deel 1), Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 105.

⁶³ Zie over de kansen voor de notaris bij verdelingskwesties in dit verband
nader J.H. Lieber, ‘Verdelen en verrekenen: het kan beter!’, *FJR* 2017/59
(afl. 11), p. 277. De notaris vervult ook een belangrijke functie aan de
voorkant als aanstaande echtgenoten bij hem komen voor het opmaken
van huwelijkse voorwaarden. Doen zij dat echter niet, ontbreekt op dit
moment een duidelijk adviesmoment over onder meer deze problema-
tiek.

⁶⁴ Eén keer wordt daarbij zelfs gebruikgemaakt van voor mij ondoorgron-
delijke wiskundige figuren. Zie Lieber 2024, p. 40-41. Gelukkig ben ik
– vermoed ik zomaar en met een knipoog – niet de enige; blijkens de
aldaar vermelde voetnoot 48 is de wiskundige bewijsvoering van een
zoon van de auteur afkomstig.

⁶⁵ Vgl. Lieber 2024, p. XVII.